

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФУТБОЛЬНОГО (ТРАНСФЕРНОГО) КОНТРАКТУ

Сергієнкова Ірина Юріївна

*студент-магістр юридичного факультету
Харківського національного університету
імені В.Н.Каразіна
e-mail: sergira@mail.ru*

***Ключові слова:** футбольний контракт, професійні футбольні клуби, професійний футболіст, (трансфер) перехід футболіста.*

Футбольний (трансферний) контракт належить до цивільно-правових договорів, які, в свою чергу, є різновидом правочину. На трансферний контракт поширюється загальна класифікація правочинів. Нам необхідно встановити, яким є зазначений контракт: реальним або консенсуальним, відплатним чи безвідплатним, а також визначити інші аспекти загальної характеристики футбольного контракту.

Залежно від моменту виникнення прав і обов'язків у сторін цивільно-правового договору розрізняють договори консенсуальні і реальні.

Консенсуальні договори – це договори, які вважаються укладеними з моменту досягнення згоди з усіх істотних умов у формі, що вимагається законом.

Реальними є договори, в яких для виникнення прав і обов'язків недостатньо згоди сторін, а необхідна ще й передача предмету договору (речі, виконання робіт або надання послуг).

Практичне значення такого поділу полягає в тому, що при консенсуальних договорах спір про виконання обов'язків і відповідальність за їх невиконання може вирішуватися судовими органами вже після досягнення сторонами згоди, навіть якщо передання предмету договору ще

не відбулося. Однак, для деяких договорів потрібно не тільки досягнення згоди, а ще й оформлення його належним чином, без чого договір не вважається укладеним. (1. с. 97)

Футбольний (трансферний) контракт є консенсуальним договором, оскільки права та обов'язки сторін (професійних футбольних клубів) виникають з моменту досягнення згоди ними стосовно всіх істотних умов такого контракту. Футбольні клуби укладають трансферний контракт про перехід професійного футболіста з одного футбольного клубу до іншого, а також про умови його переходу. Фактичний перехід гравця відбувається протягом певного строку, але футбольні клуби як сторони трансферного контракту наділяються повним комплексом прав і обов'язків з моменту визначення умов переходу у футбольному контракті. Спори, які можуть виникнути між футбольними клубами стосовно виконання умов трансферного контракту можуть вирішуватися не з моменту фактичного переходу гравця з одного футбольного клубу до іншого, а одразу після досягнення згоди стосовно умов переходу футболіста.

Залежно від концентрації прав і обов'язків у сторін, договори поділяються на односторонні та взаємні – у ст. 626 ЦК вони іменуються двосторонніми та багатосторонніми. Якщо кожна із сторін має як права, так і обов'язки, договір є двостороннім, такий договір завжди породжує права та обов'язки для кожного з учасників договору. (2. с. 115)

Аналіз положень типової форми трансферного контракту, що міститься у Регламенті Російського футбольного союзу зі статусу і переходам (трансферу) футболістів, вказує на те, що футбольний контракт належить до двосторонніх цивільно-правових договорів. У типовій формі зазначено, що футбольний клуб, з якого здійснюється перехід гравця, зобов'язується розірвати строковий трудовий договір з футболістом, а футбольний клуб, до якого здійснюється перехід професійного спортсмена, зобов'язується прийняти футболіста на роботу і укласти з ним строковий трудовий договір. В той же час, футбольний клуб, з яким футболіст перебував у трудових відносинах, набуває за цим контрактом право на компенсацію за навчання, підготовку і вдосконалення майстерності футболіста, а футбольний клуб, який бажає укласти строковий трудовий договір з зазначеним футболістом, має право переконатися у професійних якостях гравця, у його вміннях та здібностях. (3.)

З урахуванням наявності або відсутності еквівалентності відносин договори поділяються на відплатні і безвідплатні.

Якщо обов'язку однієї особи щось зробити або передати, і виконати відповідає обов'язок контрагента надати зустрічне задоволення у грошовій або іншій матеріальній формі, то це відплатний договір. Таких договорів, де дії виконуються на відплатних засадах, у цивільному праві більшість. Вони встановлюються у вигляді загального правила (ч. 5 ст. 626 ЦК).

Якщо ж передача майна, надання послуг тощо не супроводжується відповідною компенсацією з боку іншої сторони, то це договір безвідплатний.

Футбольний (трансферний) контракт є відплатним договором, оскільки при переході футболіста футбольний клуб, до якого здійснюється перехід, виплачує відповідну компенсацію футбольному клубу, з яким футболіст перебував у трудових відносинах. На сучасному етапі розвитку професійного футболу сума такої компенсації, при укладенні трансферного контракту, іноді сягає декількох мільйонів доларів. (4. с. 201)

Залежно від підстав укладення договори поділяються на вільні і обов'язкові. Дія принципу свободи договору зумовлює те, що більшість договорів, які укладаються в умовах ринкової економіки, є вільними, тобто такими, укладення котрих залежить виключно від розсуду сторін. Трансферний контракт не є виключенням, він також належить до вільних договорів. Футбольні клуби та професійні футболісти вільні у вирішенні питання про необхідність укладення футбольного контракту.

За ступенем юридичної завершеності можна виокремити договори остаточні та попередні.

Остаточні договори безпосередньо породжують права та обов'язки сторін щодо виконання робіт, надання послуг, передачі майна тощо. Переважна більшість договорів має саме такий характер.

Попередній договір таких прав та обов'язків безпосередньо не породжує. Він лише створює інший, досить своєрідний обов'язок: після закінчення певного строку (чи з настанням певного терміну) укласти передбачений ним новий договір (ст. 635 ЦК). Іншими словами, попереднім договором є угода про укладення договору в майбутньому. (5. с. 87)

Трансферний контракт є остаточним договором, так, як він чітко регламентує права та обов'язки сторін (професійних футбольних клубів) щодо умов переходу футболіста.

Футбольний контракт, за своєю сутністю, є взаємоузгодженим договором. При укладенні взаємоузгодженого договору його умови встановлюються (розробляються) усіма його сторонами. Умови футбольного (трансферного) контракту пропонуються і встановлюються як футбольним клубом, з якого здійснюється перехід футболіста, так, і футбольним клубом, до якого переходить спортсмен.

З урахуванням значення договору для визначення кола повноправних учасників розрізняють основні договори і договори приєднання.

Основний договір є первісною і головною підставою у визначенні прав і обов'язків учасників зобов'язання.

Значення договору приєднання полягає в тому, що його умови визначені однією із сторін у формулярах або в інших стандартних формах можуть бути прийняті другою стороною не інакше, як шляхом приєднання до запропонованого договору в цілому. Це означає: «або погоджуєшся з усім, що я пропоную, або договору не буде». Тому, можливо, більш точним, ніж «приєднання», може вважатися термін «продиктований договір». Він дозволяє підкреслити обидві ознаки вказаних договорів: і те, що особа приєдналася до основного договору, не маючи можливості обговорювати його умови, і те, що вона змушена була внаслідок якихось причин вчинити саме так.

Юридична практика, особливо у сфері господарської діяльності, досить широко використовує договори приєднання, що й зумовило введення такого виду договорів у новий ЦК.

Футбольний (трансферний) контракт не можна вважати договором приєднання, за своїм змістом такий контракт відповідає ознакам основного договору.

Залежно від того, хто може вимагати виконання договору, останні поділяються на договори, що укладаються на користь їх учасників, та договори на користь третьої особи. Значна більшість договорів є такими, що укладаються на користь сторін, і право вимагати їх виконання належить лише сторонам договору. Специфіка трансферного контракту полягає у тому, що його сторонами є лише професійні футбольні клуби, хоча такий контракт безпосередньо стосується футболіста, який переходить з одного футбольного клубу до іншого. Але все ж доцільніше відносити футбольний контракт до договорів, що укладаються на користь їх учасників, тому що право вимагати виконання умов контракту належить саме футбольним клубам.

Окремим різновидом футбольного (трансферного) контракту є трансферний контракт про перехід футболіста на умовах «оренди». Типова форма контракту про перехід футболіста на умовах «оренди» міститься у Регламенті футбольного союзу. Специфіка цього виду договору полягає у тому, що футболіст переходить з одного футбольного клубу до іншого на певний строк для участі у спортивних змаганнях у складі футбольного клубу, до якого здійснюється тимчасовий перехід. Трансферний контракт про перехід футболіста на умовах «оренди» належить до строкових договорів, оскільки він діє протягом чітко визначеного строку, на який професійний футболіст переходить з одного футбольного клубу до іншого. Трудові відносини, які існують між професійним футболістом і футбольним клубом, припиняються на строк, визначений у контракті, а футбольний клуб, до якого здійснюється тимчасовий перехід, зобов'язується укласти з футболістом строковий трудовий

договір на час переходу. Типова форма зазначеного виду контракту передбачає, що футболіст зобов'язується в період дії трансферного контракту про тимчасовий перехід, не укладати без згоди футбольного клубу, з яким він перебуває у постійних трудових відносинах, строковий трудовий договір з іншими футбольними клубами.

Футбольний контракт про перехід футболіста на умовах «оренди» належить до консенсуальних договорів, як і трансферний контракт про умови переходу футболіста. Він вважається укладеним, з моменту досягнення згоди футбольними клубами з усіх істотних питань: визначення розміру і порядку виплати компенсації за навчання, підготовку і вдосконалення майстерності футболіста, яка сплачується футбольним клубом, до якого здійснюється тимчасовий перехід; строк, на який професійний футболіст переходить до іншого футбольного клубу для участі у спортивних змаганнях.

Контракт про тимчасовий перехід футболіста є двостороннім договором, так як футбольні клуби при укладенні такого контракту наділяються як правами, так і обов'язками. Особливістю в даному випадку є те, що певними обов'язками наділяється професійний футболіст, стосовно якого укладається контракт, хоча повноцінним учасником трансферного контракту про перехід на умовах «оренди» його вважати неможна.

Проблемним питанням при характеристиці трансферного контракту про умови переходу футболіста та контракту про перехід футболіста на умовах «оренди» є визначення предмету таких контрактів. Специфіка футбольних контрактів не дає можливості застосовувати загальні положення про предмет цивільно-правового договору, що використовуються у цивільному праві.

Перелік використаної літератури:

1. Лідовець Р.А. Право сторін на укладення договору, не передбаченого законом, як один з елементів свободи договору // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. Збірник наукових статей. Випуск XI. – Івано-Франківськ, 2003. – С. 97 – 103.
2. Бервено С.М. *Проблеми договірного права України: Моногр.* – К.: Юрінком Інтер, 2006.
3. Регламент Федерації футболу України зі статусу і трансферу футболістів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ffu.org.ua/files/ndocs_6.pdf
4. Васькевич В.П. Гражданско-правовое регулирование отношений в области профессионального спорта: дис. ... канд. юрид. наук.- Казань, 2006.- 216 с.
5. Бабаскін А.Ю., Боднар Т.В., Бошицький Ю.Л., Венецька М.В., Дзера О.В. *Цивільне право України. Академічний курс: Підруч.: У 2-х т. т. 1. Загальна частина; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України.* – 2-е вид., допов. і переробл. – К.: Вид. дім «Ін Юре», 2006.

Науковий керівник: завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету ХНУ імені В.Н. Каразіна, к.ю.н., доцент Венедіктова Ірина Валентинівна